

FUNDACJA
nowoczesna
Polska

PRAWO KULTURY

Trust for Civil Society
in Central and Eastern Europe

KRÓTKI KURS WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ MATERIAŁY DLA WYŻSZYCH UCZELNI

Wykład 5.

Pojęcie własności przemysłowej
Prawa własności przemysłowej i ich ograniczenia
Rejestracja i międzynarodowa ochrona własności przemysłowej
Umowy o przekazaniu praw własności przemysłowej i licencyjna
Naruszenie praw własności przemysłowej

Pojęcie własności przemysłowej

Własność przemysłowa dotyczy **dóbr intelektualnych** wykorzystywanych w **działalności gospodarczej** - twórcze rozstrzygnięcie danego problemu, rozwiązania technicznego lub organizacyjnego w przemyśle bądź o znaczeniu związanym z prowadzoną działalnością.

Podstawową cechą **odróżniającą własność przemysłową od prawa autorskiego** jest to, że w celu zapewnienia ochrony **konieczne jest dokonanie rejestracji we właściwym urzędzie państwowym.**

Wśród dóbr chronionych prawem własności przemysłowej wyróżniamy:

- **projekty wynalazcze**
 - wynalazki
 - wzory użytkowe
 - wzory przemysłowe
 - topografie układów scalonych
 - projekty racjonalizatorskie
- **oznaczenia handlowe**
 - znaki towarowe
 - oznaczenia geograficzne

Przykłady dóbr chronionych prawem własności przemysłowej

Rodzaj dobra	Przykład
Wynalazek	tomograf optyczny „Copernicus” został wytworzony m. in. w oparciu o polski wynalazek: „Sposób szybkiego obrazowania obiektów metodą spektralnej tomografii optycznej w świetle częściowo spójnym”
Wzór użytkowy (tzw. mały wynalazek)	wygodna konstrukcja wózka używanego w supermarkecie
Wzór przemysłowy	wyróżniający się i estetyczny kształt pada do gier komputerowych
Znak towarowy	dystynktywne oznaczenia produktów
Oznaczenia geograficzne	oznaczenia wskazujące na miejsce pochodzenia produktu

FUNDACJA
nowoczesna
Polska

PRAWO KULTURY

Trust for Civil Society
in Central and Eastern Europe

Prawa własności przemysłowej

Prawa własności przemysłowej pozwalają uprawnionemu zakazać innym korzystania z dóbr intelektualnych wykorzystywanych w działalności gospodarczej. Ich istnienie powoduje, że korzystanie to wymaga uzyskania zgody.

Warto pamiętać, że:

- w przypadku wynalazku takie prawo nazywane jest **patentem**. Nazwy tej używamy nie w odniesieniu do dokumentu (świadczenia rejestracji) czy samego pomysłu jako takiego, ale jako **oznaczenia swobodnego monopolu prawnego**, którego przedmiotem jest właśnie wynalazek
- liczba różnych praw własności przemysłowej **jest skończona**, ale co pewien czas ustawodawcy **wprowadzają nowe rodzaje tych praw**. Stosunkowo nowymi dobrami podlegającymi ochronie są topografie układów scalonych oraz nowe odmiany roślin
- **odmawia się ochrony rozwiązaniom sprzecznym z porządkiem publicznym bądź naruszającym dobre obyczaje** np. sposoby klonowania ludzi czy modyfikacji tożsamości genetycznej linii zarodkowej człowieka
- **trolle patentowe** to przedsiębiorcy, którzy uzyskują tzw. „podejrzane patenty” wyznaczające niejasny, nieprecyzyjny zakres ochrony, w celu wymuszania odszkodowań lub opłat licencyjnych za rzekome naruszenia praw własności przemysłowej

Ograniczenia dotyczące praw własności przemysłowej

Przyznanie komuś prawa wyłącznego z zakresu własności przemysłowej **nie oznacza**, że posiada on **nieograniczony monopol prawny** na korzystanie z danego projektu wynalazczego czy oznaczenia handlowego. **Prawa ta podlegają wielu ograniczeniom.**

Prawa o charakterze krajowym obejmują jedynie teren Polski, a prawa wspólnotowe teren UE.

Samo pojęcie praw własności przemysłowej wskazuje, że dotyczą one działalności gospodarczej, a zatem uprawniony **nie może zakazać korzystania** z chronionych dóbr, np. oznaczeń handlowych, w **celach niekomercyjnych czy edukacyjnych.**

Ograniczenia czasowe poszczególnych praw własności przemysłowej

Przedmiot ochrony	Prawo własności przemysłowej	Czas trwania wyłączności prawnej
Wynalazki	Patenty	20 lat od daty zgłoszenia (w szczególnych przypadkach może być powiększona o okres 5 lat)
Wzory użytkowe	Prawa ochronne na wzory użytkowe	10 lat od daty zgłoszenia
Wzór przemysłowy	Prawa ochronne na wzory przemysłowe	do 25 lat, podzielone na 5-letnie okresy
Znak towarowy	Prawa ochronne na znaki towarowe	10 lat , z możliwością przedłużenia na kolejne okresy 10-letnie
Oznaczenia geograficzne	Prawa z rejestracji na oznaczenie geograficzne	Nieograniczone

Rejestracja praw własności przemysłowej

Uzyskanie większości praw własności przemysłowej wymaga zazwyczaj dokonania rejestracji. W tym celu dokonywane jest zgłoszenie w odpowiednim urzędzie. W Polsce jest to **Urząd Patentowy**, a w przypadku wspólnotowych praw własności przemysłowej urzędem tym jest **Urząd ds. Harmonizacji Rynku Wewnętrznego (OHIM)** z siedzibą w Alicante (Hiszpania).

Nie zawsze rejestracja jest konieczna. **Nie wymagają rejestracji niezarejestrowany wspólnotowy wzór przemysłowy** (który podlega trzyletniej ochronie prawnej) oraz **powszechnie znany znak towarowy**.

Istnieją dobra intelektualne, które nie są chronione prawami wyłącznymi. Przykładem jest tajemnica przedsiębiorstwa (know-how). Jednak i one mogą korzystać z ochrony prawnej na podstawie odrębnych przepisów.

FUNDACJA
nowoczesna
Polska

PRAWO KULTURY

Trust for Civil Society
in Central and Eastern Europe

Międzynarodowa ochrona własności przemysłowej

Własność przemysłowa jest chroniona nie tylko przez przepisy krajowe, ale także przez umowy międzynarodowe. Najważniejszymi aktami prawnymi są **konwencja paryska o ochronie własności przemysłowej z dnia 20 marca 1883 r.** oraz **Porozumienie w sprawie handlowych aspektów własności intelektualnej (TRIPS).**

W oparciu o te akty prawne z ochrony własności przemysłowej mogą korzystać także cudzoziemcy. Przyznawane są im takie same prawa jak własnym obywatelom. Podstawą tych uprawnień jest tzw. zasada praw asymilacji cudzoziemców.

Warto pamiętać, że:

- ważnym elementem międzynarodowego prawa własności przemysłowej jest **system patentu europejskiego** oparty na konwencji o udzielaniu patentów europejskich, sporządzonej w Monachium dnia 5 października 1973 r. (a następnie zmienianej).
- w UE podjęto intensywne prace w celu stworzenia systemu wspólnotowych praw własności przemysłowej. Dotychczas głównymi efektami tych działań są stworzenie regulacji dotyczących **wspólnotowych znaków towarowych** oraz **wspólnotowych wzorów przemysłowych**. Wkrótce wprowadzony zostanie być może także system jednolitego patentu.

Umowy o przeniesienie praw własności przemysłowej oraz umowy licencyjne

Większość praw własności przemysłowej można zbyć. Dochodzi do tego na podstawie **umów o przeniesienie praw własności przemysłowej**. Przykładem jest umowa sprzedaży patentu. Takie umowy mają zwykle złożoną treść i muszą bezwzględnie być zawarte na piśmie.

Uprawniony może sam korzystać z przedmiotów praw własności przemysłowej, ale i udzielić komuś innemu zgody na korzystanie z nich. Z reguły zgoda ta przyjmie postać **licencji**, czyli upoważnienia do korzystania z danego dobra podlegającego ochronie.

Podstawowe różnice pomiędzy umowami licencyjną i o przeniesieniu praw

Umowa o przeniesienie praw	Umowa licencyjna
przenosi określone prawa własności przemysłowej – zbywca traci te prawa	upoważnia do korzystania z tych praw – licencjodawca zachowuje te prawa
druga strona umowy staje się podmiotem praw	druga strona umowy jest jedynie upoważniona do korzystania z praw
nie można przenieść tych samych praw na dwie różne osoby	można udzielić wielu licencji, o ile mają one charakter niewyłączny

Warto pamiętać, że:

- jeśli zakres korzystania z wynalazku nie ulega zawężeniu, dochodzi do zawarcia **licencji pełnej**. W przypadku zawężenia mamy do czynienia z **licencją ograniczoną**
- podział na **licencję wyłączną** i **niewyłączną** odnosi się do tego, czy uprawniony udziela licencji tylko jednemu podmiotowi, czy wielu podmiotom. Niewyłączność licencji, tak jak w przypadku licencji prawnoautorskich, oznacza, że licencjobiorca nie ma wyłączności na korzystanie z wynalazku
- szczególnym rozwiązaniem w zakresie patentów jest **licencja otwarta**. Uprawniony z patentu może złożyć w urzędzie patentowym oświadczenie o gotowości udzielenia licencji na korzystanie z jego wynalazku (opłaty okresowe za ochronę wynalazku zmniejsza się wtedy o połowę)
- dopuszczalne jest także zawarcie licencji w sposób **dorozumiany (licencja dorozumiana)**. Przykładem jest zawarcie umowy o wykonanie prac badawczych – domniemywa się, że wykonawca prac udzielił zamawiającemu licencji na korzystanie z wynalazków zawartych w przekazanych wynikach prac

Naruszenie praw własności przemysłowej

Naruszenie to bezprawne działanie osób nieuprawnionych, polegające na dokonywaniu czynności zastrzeżonych dla uprawnionych z praw własności przemysłowej. Naruszyiciel ponosi odpowiedzialność prawną.

Środki prawne związane z naruszeniem lub zagrożeniem cudzej własności przemysłowej dzielą się na środki **cywilne, administracyjne** oraz **karne**.

Warto pamiętać, że:

- przykładem przestępstwa jest np. **oznaczanie towarów podrobionym znakiem towarowym**. Naruszciciel będzie podlegać karze grzywny, ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2
- ze szczególnej ochrony prawnej korzystają **renomowane znaki towarowe**. Takie znaki nie muszą być nigdzie zarejestrowane, gdyż o ich ochronie decyduje sama renoma. Zgodnie z orzecznictwem, z renomą znaku mamy do czynienia zarówno wtedy, gdy spełnione są przesłanki **ilościowe** i **jakościowe**. Przykłady renomowanych znaków towarowych:

Dziękujemy za uwagę.

Wszystkie zagadnienia poruszane na dzisiejszych zajęciach znajdują się w **rozdziale 5** podręcznika dostępnego na stronie: <http://prawokultury.pl/kurs/>

Na następnych zajęciach przedstawione zostaną zagadnienia związane z **bazami danych i zwalczaniem nieuczciwej konkurencji**.

Prezentację opracowała Magdalena Biernat na podstawie podręcznika *Krótki kurs własności intelektualnej. Materiały dla wyższych uczelni* <http://prawokultury.pl/.kurs/>